

ZAKON

O RATIFIKACIJI KONVENCIJE O PREKOGRANIČNOM ZAGAĐIVANJU VAZDUHA NA VELIKIM UDALJENOSTIMA

("Sl. list SFRJ - Međunarodni ugovori", br. 11/86)

ČLAN 1

Ratifikuje se Konvencija o prekograničnom zagađivanju vazduha na velikim udaljenostima, usvojena 13. novembra 1979. godine u Ženevi, u originalu na engleskom, francuskom i ruskom jeziku.

ČLAN 2

Tekst Konvencije u originalu na engleskom i u prevodu na srpskohrvatskom jeziku glasi

KONVENCIJA O PREKOGRANIČNOM ZAGAĐIVANJU VAZDUHA NA VELIKIM UDALJENOSTIMA

Strane u ovoj konvenciji,

Rešene da unapređuju odnose i sarađuju u oblasti zaštite čovekove sredine,

Svesne značaja aktivnosti Evropske ekonomske komisije UN za jačanje tih odnosa i saradnje posebno u oblasti zagađivanja vazduha, uključujući i prenos zagađujućih materija na velike udaljenosti,

Odajući priznanje Evropskoj ekonomskoj komisiji za doprinos multilateralnoj primeni odgovarajućih odredaba Završnog akta Konferencije o bezbednosti i saradnji u Evropi,

Uzimajući u obzir apel sadržan u poglavlju Završnog akta KEBS-a, koji se odnosi na čovekovu sredinu i u kome se poziva na saradnju radi suzbijanja zagađivanja vazduha i posledica zagađivanja, uključujući prenos zagađujućih materija na velike udaljenosti, kao i na izradu, putem međunarodne saradnje, obimnog programa nadzora i procene prenosa zagađujućih materija na velike udaljenosti, počev od sumpor-dioksida da bi se kasnije eventualno prešlo na druge zagađujuće materije,

S obzirom na odgovarajuće odredbe Deklaracije konferencije Ujedinjenih nacija o čovekovoj sredini, a posebno s obzirom na princip 21, u kome se izražava zajedničko uverenje da je, u skladu s Poveljom Ujedinjenih nacija i principima međunarodnog prava, pravo svake države da suvereno raspolaze svojim prirodnim bogatstvima u skladu sa svojom politikom zaštite čovekove sredine, kao i dužnost da se stara o tome da aktivnosti koje ona obavlja u granicama

svoje jurisdikcije ili kontrole ne nanose štetu čovekovoј sredini u drugim zemljama ili u oblastima koje ne potpadaju ni pod čiju nacionalnu jurisdikciju,

Svesne toga da zagađivanje vazduha, uključujući i zagađivanje vazduha izvan granica, može posle kraćeg ili dužeg vremena imati štetne posledice,

Zbog bojazni da bi predviđeno povećanje količine zagađujućih materija u regionu moglo učiniti te štetne posledice još ozbiljnijim,

Svesne potrebe da se prouče posledice prenosa zagađujućih materija na velike udaljenosti i potrebe da se potraže rešenja za utvrđene probleme,

Potvrđujući spremnost da jačaju aktivnu međunarodnu saradnju radi razvoja odgovarajućih nacionalnih politika i usaglašavanja mera koje razne zemlje preduzimaju u borbi protiv zagađivanja vazduha, uključujući zagađivanje daleko izvan granica, razmenom informacija, konsultacija, istraživanja i praćenja,

saglasile su se sa sledećim

DEFINICIJE

Član 1

U smislu ove konvencije

(a) izraz "zagađivanje vazduha" označava unošenje u atmosferu od strane čoveka, posredno ili neposredno, materija ili energije sa štetnim delovanjem, koje po svojoj prirodi mogu dovesti u opasnost zdravlje čoveka, naneti štetu biološkim resursima i ekosistemima, kao i materijalnim dobrima i ugroziti ili narušiti estetske vrednosti i druge zakonite namene čovekove sredine, pa i izraz materije koje zagađuju vazduh treba shvatiti u tom smislu,

(b) izraz "zagađivanje vazduha na velikim udaljenostima" označava zagađivanje vazduha koje, potpuno ili delimično, potiče iz zone koja potpada pod jurisdikciju jedne države i koje ima štetne posledice u zoni koja je u pravnoj nadležnosti druge države, i to na tolikoj udaljenosti da je uglavnom nemoguće razgraničiti priliv iz pojedinačnih ili grupnih izvora zagađujućih materija.

OSNOVNI PRINCIPI

Član 2

Vodeći računa o činjenicama i problemima o kojima je reč, strane ugovornice izražavaju rešenost da zaštite čoveka i njegovu sredinu od zagađivanja vazduha i nastoje da se ograniči i da se, koliko god je to moguće, postepeno smanji i spreči zagađivanje vazduha, uključujući i zagađivanje vazduha na velikim udaljenostima i izvan granica.

Član 3

U okviru ove konvencije, strane ugovornice će, što je moguće pre razmenom informacija, konsultacija, istraživanja i praćenja, razraditi politiku i strategiju koje će poslužiti kao sredstvo za borbu protiv ispuštanja zagađujućih materija u vazduh, vodeći računa o naporima koji se već ulažu na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Član 4

Strane ugovornice će vršiti razmenu informacija i ponovo razmotriti svoju politiku, naučnu delatnost i tehničke mere čiji je cilj da se, koliko god je to moguće, suzbije dejstvo ispuštenih zagađujućih materija koje mogu imati štetne posledice, doprinoseći time smanjenju zagađivanja vazduha, uključujući i zagađivanje vazduha na velikim udaljenostima i izvan granica.

Član 5

Konsultacije između strana ugovornica koje su stvarno pogođene zagađivanjem vazduha daleko izvan granica ili koje su u znatnoj meri izložene opasnosti od takvog zagađivanja i strana ugovornica sa čije teritorije potiče ili bi moglo da potiče i u čiju pravnu nadležnost spada znatnije zagađivanje vazduha na velikim udaljenostima izvan granica, u vezi s aktivnostima koje se ili obavljaju ili planiraju, izvršiće se na njihov zahtev u što skorijem roku.

KONTROLA KVALITETA VAZDUHA

Član 6

S obzirom na čl. 2. do 5, na istraživanja koja su u toku i na rezultate tih istraživanja, na razmenu informacija, na nadzorne aktivnosti i njihove rezultate, na troškove i efikasnost korekcionih, lokalnih i drugih mera u borbi protiv zagađivanja vazduha, posebno onog do koga dolazi usled podizanja novih ili rekonstrukcije postojećih objekata, svaka strana ugovornica se obavezuje da će utvrditi što bolju politiku i strategiju koje bi obuhvatile sisteme kontrole kvaliteta vazduha i, u okviru toga, mere ograničenja koje bi omogućavale ravnomeran razvoj, posebno primenom najbolje raspoložive i ekonomski primenljive tehnologije i čiste tehnologije ili tehnologije sa malo otpadnih materija.

ISTRAŽIVAČKI RAD I RAZVOJ

Član 7

Strane ugovornice će, zavisno od svojih potreba, pristupiti istraživačkom radu i razvoju i sarađivati u sledećim oblastima:

(a) postojećih i predloženih tehnologija za smanjenje izbacivanja sumpornih jedinjenja i drugih važnijih zagađujućih materija, uključujući i istraživanje u pogledu tehničke izvodljivosti i rentabilnosti tih tehnologija i posledica koje njihova primena može imati za čovekovu sredinu,

(b) tehničkih aparata i drugih sredstava za praćenje i merenje kako količine zagađivanja tako i koncentracija zagađujućih materija u jednoj sredini,

- (c) usavršavanja modela za bolje praćenje raznošenja zagađujućih materija na velike udaljenosti i izvan granica,
- (d) delovanja sumpornih jedinjenja i drugih važnijih zagađujućih materija na čovekovo zdravlje i životnu sredinu, kao i na poljoprivredu, šumarstvo, materijale, vodne i druge ekosisteme i na vidljivost, da bi se na naučnoj osnovi utvrdio odnos doza/efekat radi zaštite čovekove sredine,
- (e) ekonomske, društvene i ekološke procene drugih mera za postizanje ciljeva u oblasti zaštite čovekove sredine, uključujući i smanjenje zagađivanja vazduha prenosom na velike udaljenosti i izvan granica,
- (f) izrade vaspitnih i obrazovnih programa u vezi s ekološkim aspektima zagađivanja sumpornim jedinjenjima i ostalim važnijim zagađujućim materijama.

RAZMENA INFORMACIJA

Član 8

Strane ugovornice će u okviru izvršnog organa pomenutog u članu 10. i na bilateralnoj osnovi, u svom zajedničkom interesu, vršiti razmenu raspoloživih informacija:

- (a) o podacima o zagađivanju za periode vremena koji će se naknadno usaglasiti, od određenih zagađujućih materija, počev od sumpor dioksida, a koje potiče iz teritorijalne mreže i kvadranta dogovorene dimenzije, ili o podacima o proticanju zagađujućih materija, počev od sumpor dioksida koje prelaze državne granice, s tim što će granični useci i vremenski periodi biti utvrđeni po dogovoru,
- (b) o važnijim izmenama u nacionalnoj politici i u industrijskom razvoju uopšte, kao i o mogućim posledicama koje bi po svojoj prirodi mogle prouzrokovati znatne promene u zagađivanju vazduha na velikim udaljenostima i izvan granica,
- (c) o tehnologijama za smanjenje zagađivanja vazduha koje utiču na zagađivanje vazduha na velikim udaljenostima i izvan granica,
- (d) o troškovima predviđenim na nacionalnom nivou za suzbijanje emisije sumpornih jedinjenja i drugih važnijih zagađujućih materijala,
- (e) o meteorološkim i drugim fizičkim i hemijskim podacima koji se odnose na procese nastale prilikom prenosa zagađujućih materija,
- (f) o fizičkim, hemijskim i biološkim podacima koji se odnose na posledice zagađivanja vazduha na velikim udaljenostima i izvan granica, kao i o veličini štete¹⁾ koja se prema tim podacima može pripisati zagađivanju vazduha na spomenuti način,
- (g) o nacionalnoj, subregionalnoj i regionalnoj politici i strategiji za suzbijanje emisije sumpornih jedinjenja i drugih važnijih zagađujućih materija.

---

¹⁾ Ova konvencija ne sadrži odredbu o odgovornosti država za nastale štete.

IZVRŠAVANJE I DALJI RAZVOJ PROGRAMA SARADNJE U PRAĆENJU I PROCENI RASPROSTIRANJA ZAGAĐIVANJA VAZDUHA NA VELIKE UDALJENOSTI U EVROPI

Član 9

Strane ugovornice ističu potrebu da se primeni postojeći, Usaglašeni program saradnje o praćenju i proceni rasprostiranja zagađivanja vazduha na velike udaljenosti u Evropi (u daljem tekstu EMER) i, u vezi s daljim razvojem tog programa, složile su se da se naglasi:

(a) da je poželjno da strane ugovornice učestvuju i u potpunosti primene EMER, koji je, u svojoj prvoj etapi orijentisan na stalno praćenje zagađivanja sumpor-dioksidom i sličnim materijama,

(b) potreba korišćenja, kad god je to moguće, sličnih ili standardizovanih metoda praćenja,

(c) da je poželjno da se program praćenja zasniva kako na nacionalnom tako i na međunarodnom programu. Osnivanje stanica za neprekidno praćenje i prikupljanje podataka biće u nadležnosti zemlje u kojoj se stanica nalazi,

(d) da je poželjno da se utvrdi okvirni program za saradnju u neprekidnom nadgledanju čovekove sredine koji bi se zasnivao na sadašnjim i budućim nacionalnim, subregionalnim, regionalnim i drugim međunarodnim programima,

(e) potreba za razmenom podataka u periodu koji će naknadno biti utvrđen o emisiji određenih zagađujućih materija, počev od sumpor dioksida, koje potiču iz teritorijalne mreže kvadranta određenih dimenzija, ili o protoku određenih zagađujućih materija, počev od sumpor-dioksida, koje prelaze granice države, i to na graničnim usecima i u toku perioda koje treba naknadno utvrditi. S metodom i modelom primenjenim za utvrđivanje protoka, kao i s metodom i modelom primenjenim za utvrđivanje postojanja prenosa zagađivanja vazduha, na osnovu specifične emisije iz kvadranta dogovoreni dimenzija, biće upoznate sve strane, a periodično će se razmatrati te metode i modeli radi njihovog poboljšanja.

(f) njihova spremnost da nastave razmene i periodično objavljivanje nacionalnih podataka o ukupnoj emisiji određenih zagađujućih materija, počev od sumpor-dioksida,

(g) potreba dostavljanja metodoloških, fizičkih i hemijskih podataka o procesima do kojih dolazi za vreme rasprostiranja,

(h) potreba neprekidnog praćenja hemijskih jedinjenja u drugim sredinama, kao što su voda, zemljište i vegetacija, a, uporedo s tim, razrada sličnog programa praćenja radi sagledavanja posledica za čovekovo zdravlje i sredinu,

(i) njihov interes za proširavanje nacionalnih mreža EMER-a da bi one postale operativne za borbu i nadzor.

IZVRŠNI ORGAN

Član 10

1. Predstavnici strana ugovornica sačinjavaju, preko savetnika vlada zemalja članica EEK za pitanja čovekove sredine, izvršni organ Konvencije, a sastajće se u tom svojstvu najmanje jedanput godišnje.

2. Izvršni organ će:

(a) pratiti primenu ove konvencije,

(b) osnivati, po potrebi, radne grupe za proučavanje pitanja koja se odnose na primenu i razvoj ove konvencije, koje će u tom cilju pripremati potrebne studije i drugu dokumentaciju i davati preporuke ovom organu na razmatranje,

(c) vršiti sve ostale funkcije za kojima bi se mogla ukazati potreba u skladu s odredbama Konvencije.

3. Izvršni organ će se koristiti uslugama upravnog organa EMER-a kako bi ovaj mogao da u punoj meri učestvuje u primeni ove konvencije, posebno u vezi s prikupljanjem podataka i naučnom saradnjom.

4. U vršenju svojih funkcija izvršni organ će se takođe koristiti, kada to smatra potrebnim, informacijama koje pružaju ostale nadležne međunarodne organizacije.

SEKRETARIJAT

Član 11

Izvršni sekretar Evropske ekonomske komisije za izvršni organ vrši sledeće funkcije:

(a) saziva i priprema sastanke izvršnog organa,

(b) dostavlja stranama ugovornicama izveštaje i ostale informacije u skladu s odredbama ove konvencije,

(c) sve ostale funkcije koje mu poveri izvršni organ.

IZMENE I DOPUNE KONVENCIJJE

Član 12

1. Svaka strana ugovornica ima pravo da predloži izmene i dopune Konvencije.

2. Tekst predloženih izmena i dopuna podnosi se pismeno izvršnom sekretaru EEK, koji ih dostavlja svim stranama ugovornicama. Izvršni organ razmatra predložene izmene i dopune na svom narednom godišnjem zasedanju, pod uslovom da je izvršni sekretar EEK dostavio te predloge stranama ugovornicama najmanje 90 dana unapred.

3. Izmena ili dopuna Konvencije mora biti usvojena konsensusom predstavnika strana ugovornica a za strane ugovornice koje su je prihvatile stupa na snagu 90 dana računajući od dana kada je dve trećine strana ugovornica deponovalo instrumente o prihvatanju kod depozitara. Posle toga izmena ili dopuna stupa na snagu za bilo koju drugu stranu ugovornicu 90 dana, računajući od dana kada je ta strana ugovornica deponovala instrument o prihvatanju.

REŠAVANJE SPOROVA

Član 13

U slučaju spora između dve ili više strana ugovornica ove konvencije u pogledu tumačenja ili primene ove konvencije, pomenute strane potražiče rešenje putem pregovora ili ma kojim drugim metodama rešavanja sporova koji im je prihvatljiv.

POTPISIVANJE

Član 14

1. Ova konvencija biće otvorena za potpisivanje u Evropskom uredu Ujedinjenih nacija u Ženevi od 13. do 16. novembra 1979. godine, za vreme sastanka na visokom nivou u okviru Evropske ekonomske komisije o zaštiti čovekove sredine, državama članicama Evropske ekonomske komisije, kao i državama koje imaju konsultativni status u EEK u skladu sa stavom 8. Rezolucije Ekonomskog i socijalnog saveta br. 36 (IV) od 28. marta 1947. godine kao i organizacijama za regionalnu ekonomsku integraciju koje su osnovale suverene države članice Evropske ekonomske komisije i koje su nadležne da pregovaraju, zaključuju i primenjuju međunarodne sporazume o pitanjima koja su predmet ove konvencije.

2. Kad je reč o pitanjima koja spadaju u njihovu nadležnost, te organizacije za regionalnu ekonomsku integraciju mogu, u svoje ime, vršiti prava i ispunjavati obaveze koje su date njihovim državama članicama prema ovoj konvenciji. U tom slučaju, države članice tih organizacija nisu ovlašćene da vrše ta prava pojedinačno.

RATIFIKACIJA, PRIHVATANJE, ODOBRENJE I PRISTUPANJE

Član 15

1. Ova konvencija podleži ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.

2. Ova konvencija će biti otvorena za pristupanje državama i organizacijama pomenutim u članu 14. tačka 1. počev od 17. novembra 1979. godine.

3. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju i pristupanju deponovaće se kod generalnog sekretara UN, koji će vršiti funkciju depozitara.

STUPANJE NA SNAGU

Član 16

1. Ova konvencija stupa na snagu 90 dana računajući od dana deponovanja dvadeset četvrtog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju.

2. Za svaku stranu ugovornicu koja ratifikuje, prihvati ili odobri ovu konvenciju ili koja joj pristupi posle deponovanja dvadeset četvrtog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju, Konvencija stupa na snagu 90 dana računajući od dana kada je ta strana ugovornica deponovala instrument o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju.

ISTUPANJE

Član 17

U svako doba posle isteka pet godina od dana stupanja ove konvencije na snagu u odnosu na neku stranu ugovornicu, ta strana ugovornica može, putem pismenog saopštenja depozitaru, istupiti iz članstva u Konvenciji. Istupanje stupa na snagu 90 dana posle prijema saopštenja od strane depozitara.

ORIGINALNI TEKSTOVI

Član 18

Original ove konvencije, čiji su tekstovi na engleskom, francuskom i ruskom jeziku jednako verodostojni, deponovaće se kod generalnog sekretara UN. U Potvrdu toga su dole potpisani, propisno ovlašćeni u tu svrhu, potpisali ovu konvenciju.

Sačinjeno 13. novembra 1979. godine u Ženevi.

ČLAN 3

Za izvršavanje Konvencije nadležan je Savezni hidrometeorološki zavod.

ČLAN 4

Ovlašćuje se Savezno izvršno veće za donošenje bližih propisa o izvršavanju ovog međunarodnog ugovora.

ČLAN 5

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SFRJ".